

9

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

Neler Öğreneceğiz?

- 1. Değerler ve Değerlerin Kaynağı**
- 2. Gençlerin Kişilik Gelişiminde Değerlerin Yeri ve Önemi**
- 3. Temel Değerler**
- 4. Kur'an'dan Mesajlar: İsrâ Suresi 23-29. Ayetler**

Sizce bir milleti diğer milletlerden ayıran özellikler nelerdir?

1. Değerler ve Değerlerin Kaynağı

Değer: Bir milletin sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel alanlardaki maddi ve manevi öğelerin bütünüdür.

Maddi Değerler: Bir toplumun kültürel, tarihî ve bilimsel ürünlerini içerir. Bir topluma ait binalar, giysiler, araç-gereçler bu tür değerlere örnektir.

Manevi değerler: Bir toplumun gelenek, örf, adet ve inançları; duygu, düşünce ve davranışlarıdır.

- Kùltürümüzün bazı ögeleri hem maddi hem de manevi değeri bünyesinde barındırır.
- Örneğın; tarihî camiler mimari eser olarak maddi, dinî bir yapı olarak manevi değeri taşımaktadır.

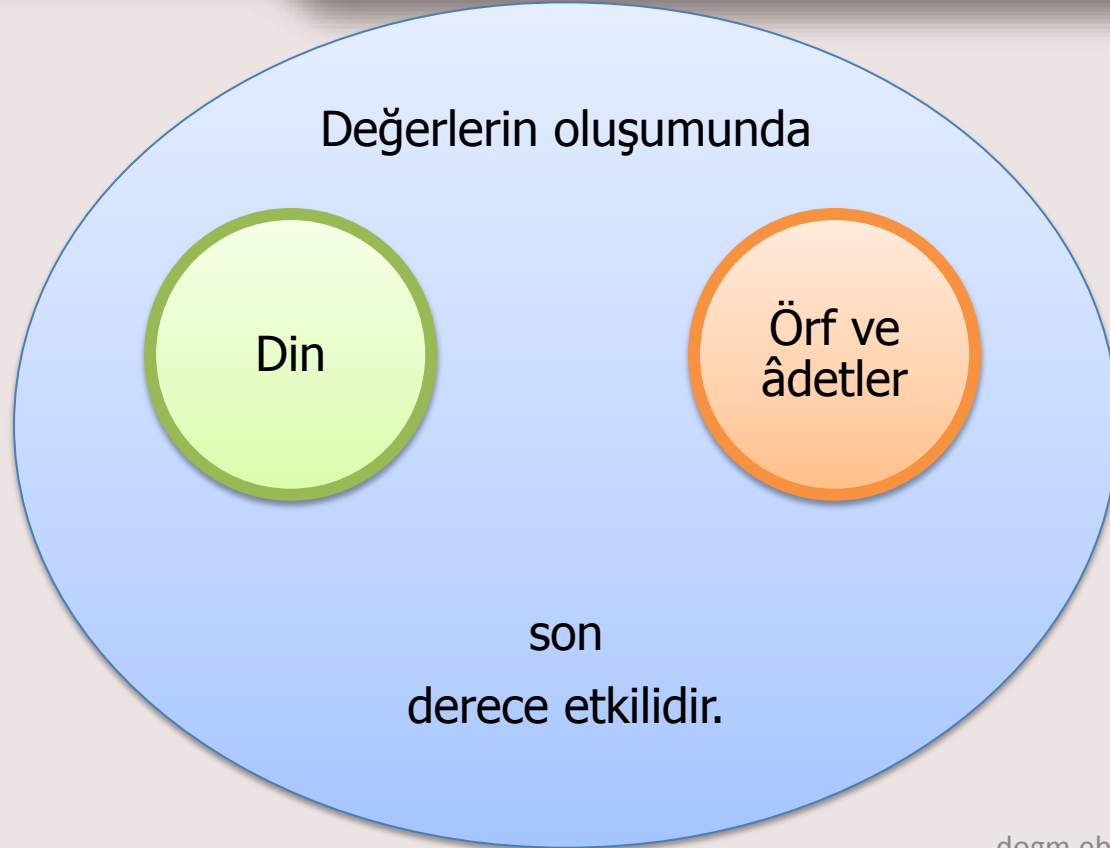

- Değerler, konusuna göre; ahlaki, dinî, sanatsal değerler olarak da sınıflandırılabilir.
- Bir duygu, düşünce ve davranış; ahlaki, sanatsal ve dinî açıdan farklı kavramlarla ifade edilir.
- Değerler ahlaki açıdan iyi ve kötü, sanatsal açıdan güzel ve çirkin, dinî açıdan helal ve haram kavramlarıyla tanımlanır.

- İnsan; bir aile, toplum, kültür ve tarihin içine doğar. Her toplumun kendine özgü gelenek, görenek, dil, kültür, felsefe ve sanat anlayışı vardır.
- Birey, doğup büyüdüğü toplumun dinî, ahlaki ve hukuki değerlerinden etkilenir ve kişiliği bu değerlere göre şekillenir.

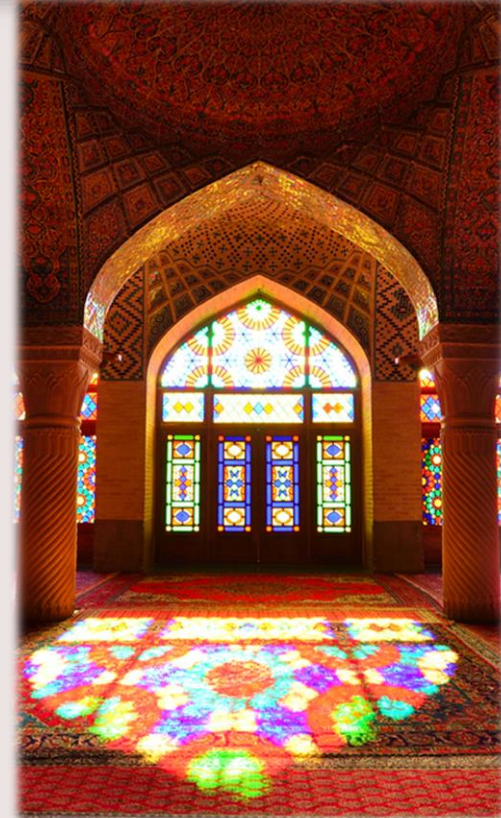

Değerlerin Oluşumunda Dinin Etkisi:

- Din, ahlak, örf, adet, gelenek ve hukuk toplum düzenini sağlamada belirleyici olan unsurlardır.
- Din, ortaya koyduğu ölçülerle insanlar arası ilişkileri düzenler.
- Din, bireyin ve toplumun değer yargılarını da şekillendirir.

- Kültür; dil, tarih, gelenek, ahlak, sanat ve edebiyat gibi öğeleri barındırır.
- Din de bir toplumun kültürünün oluşmasına etki eden, toplumsal kabulleri, alışkanlıkları, ahlakı ve değerleri belirleyen öğelerin başında gelir.

- Dinî ilkeleri benimseyen bir kişi; adalet, akrabaya yardım etmek, misafire ikramda bulunmak, dürüstlük ve yardımseverlik gibi değerlere hayatında yer verir.
- Din, kişinin düşünce dünyasına ve pratik hayatına anlam ve değer katar.
- Din; dürüstlük, sorumluluk, adalet gibi ahlaki değerleri öğütleyerek insanı iyiliğe yöneltir.
- İyi insanın sahip olduğu değerlerde dinin etkisi açıkça görülür.

Değerlerin Oluşumunda Örf ve Âdetlerin Etkisi:

- **Örf;** bir toplumda uygulana gelen ve nesilden nesile aktarım yoluyla devredilen değer ve davranışlardır.
- **Âdet** ise; bir önceki nesilden görüldüğü şekliyle tekrarlanan toplumsal alışkanlıklardır.
- Örf ve âdetler bir toplumun duygu, düşünce, tutum ve davranışlarını belirleyen yazısız kural ve uygulamalardır.

- Tarihî süreç içerisinde oluşan örf ve adetlerin ortaya çıkmasında pek çok faktör etkilidir.
- Din, örf ve adetlerin oluşmasında en önemli faktördür. Bu nedenle kültürümüzdeki birçok uygulama dinden etkilenmiştir.
- Ad koyma, sünnet, mevlit, cenaze, nişan ve evlilik merasimleri ile bayram, taziye ve hasta ziyaretleri gibi uygulamalar kültürümüzün bir ögesi olmakla beraber kaynağını büyük ölçüde dinden almaktadır.

- Örf ve âdetler toplumu bir arada tutan unsurlardandır. Din de bu beraberliği pekiştirir.
- İslam dini, dinin esaslarına aykırı olmamak şartıyla kültürümüzün bir parçası olan örf ve âdetleri benimseyip yaşatmak konusunda kişiyi serbest bırakır.
- Bununla birlikte kan davası gütmek, evlendirilen kız için başlık parası istemek, türbeye adak adamak, dileğinin gerçekleşmesi için ağaç vb. nesnelere çaput bağlamak gibi batıl inanış ve uygulamalar dinin reddettiği uygulamalardır.

Sizce insanların kişilik gelişimine etki eden faktörler nelerdir?

2. Gençlerin Kişilik Gelişiminde Değerlerin Yeri ve Önemi

- **Kişilik;** bireyin inanç, tutum, değer, mizaç, duygu gibi yönleriyle fiziksel, ruhsal ve duygusal özelliklerini içine alan geniş bir kavramdır.
- Kişilikle ilişkili olarak **karakter** ve **mizaç** kavramları da kullanılır.

- **Mizaç** bireyin duygu ve davranış boyutlarını ifade eden bir kavramdır.
- Bir durum karşısında hissettiğimiz duygu, duygunun ortaya çıkma süresi ve duygu durumumuzun sürekliliği mizacımız hakkında önemli ipuçları içerir.
- **Karakter** ise insanın içinde bulunduğu toplumun ahlak anlayışı ve değerler sistemine uygun bir davranış tarzını benimsemesine denir.

- Örneğin Hz. Ebu Bekir (r.a.), Hz. Ömer (r.a.), Hz. Osman (r.a.) ve Hz. Ali (r.a.) farklı mizaçlara sahip olsalar da yetiştikleri çevre ve edindikleri ahlak bakımından benzer karakterlere sahiptir.
- Kişiliğin bir parçası olan karakter, bireyin sosyal normlara uyumunu ifade ettiğinden, topluma yön veren değerler kişilik gelişimini etkiler.

- İnsan, hayatını anlamlandıran değerlerle ilk olarak ailede karşılaşır.
- Çocukların ilk öğrenmeleri ailedeki büyükleri taklit ederek gerçekleşir.
- Anne baba sahip oldukları değerleri çocuklarına davranışlarıyla aktarır.
- İslam anne babaya çocuklarına ahlaki değerleri kazandırma sorumluluğu yükler.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Hiçbir baba, evladına güzel terbiyeden daha üstün bir hediye vermemiştir.”

(Tirmizî, Birr, 33.)

- Gençlerin kişilik gelişiminde ailenin yanında çevrenin etkisi de önemlidir.
- Gençlik döneminde eğitim kurumları, iletişim araçları, arkadaşlık ilişkileri değerlerin kazanılması açısından belirleyici bir role sahiptir.
- Toplumların geleceği olan gençlerin iyi yetiştirilmesi eğitim kurumlarının temel görevidir.

- Teknolojinin gelişmesiyle iletişim araçları çeşitlenerek yaygınlaşmıştır.
- Bu araçların bilinçli kullanılması gerekir. Aksi halde kişilik gelişimi açısından olumsuz sonuçlarla karşılaşılabilir.
- Son zamanlarda çokça gündeme gelen teknoloji bağımlılığı ciddi sorunlara neden olmaktadır.

- Gençlik döneminde arkadaşlık bağları oldukça güçlüdür.
- Gençlerin kişilik gelişiminde arkadaş çevresi ve arkadaşlık ilişkileri önemlidir.
- Gençler birbirlerinden çok etkilenirler. Dolayısıyla arkadaş seçimine dikkat edilmesi gerekir.

- Hz. Peygamber İslam'ı anlatırken en büyük desteği gençlerden almıştır.
- O, gençlerin inançlı, dindar, ahlaklı ve iffetli olarak yetişmesi için çalışmıştır.
- Özgüvenli ve sağlam bir kişilik sahibi olmaları için onlara çeşitli sorumluluklar yüklemiştir.

- Gelecek nesillerin iyi yetişmesini isteyen toplumların temel değerlerine sahip çıkmaları gerekir.
- Değerlerin sadece bilgi düzeyinde kalmayıp hayata aktarıldığı toplumlarda gençler sağlam bir karakter ve kişiliğe sahip olarak yetişirler.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Kişi dostunun dini üzeredir. Bu yüzden her biriniz, kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin.”

(Tirmizî, Zühd, 45.)

- “İyi arkadaşla kötü arkadaş misk taşıyan kimse ile körük üfüren kimse gibidir. Misk taşıyan ya sana onu ikram eder yahut sen ondan (miski) satın alırsın ya da ondan güzel bir koku duyarsın. Körük üfüren kimse ise ya elbiseni yakar ya da ondan kötü bir koku duyarsın!”

(Müslim, Birr, 146.)

Sizce Müslüman bir toplumda en çok hangi değerlere önem verilmelidir?

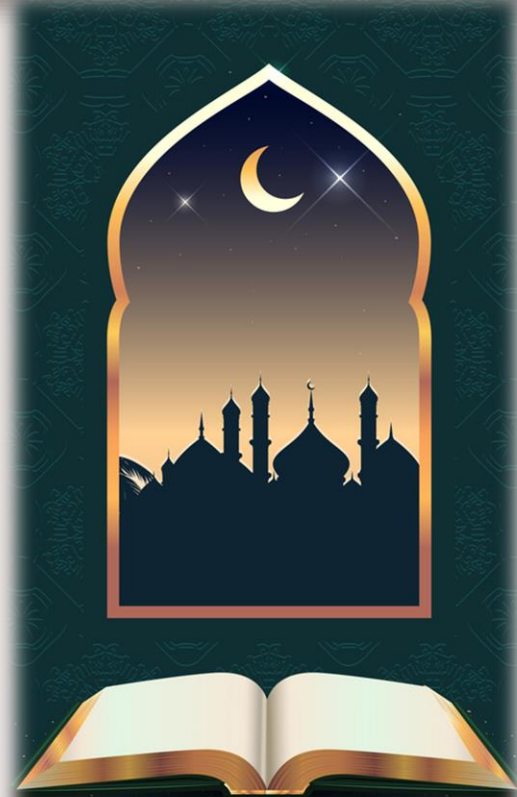

3. Temel Değerler

- Her toplumun tarihi sürecine ve kültürel özelliklerine bağlı olarak oluşan kendine özgü değerleri mevcuttur.
- Değerlerden bazıları toplumu temelden şekillendirmesi ve diğerlerini de etkilemesi bakımından temel değerler olarak kabul edilir.
- Temel değerler insanlık tarihi boyunca bütün toplumlarda belirleyici olmuştur.

- Adalet, hikmet, iffet ve şecaat/cesaret bütün ahlak anlayışlarında temel erdemler olarak kabul edilmektedir.
- Ancak bu temel erdemler en kapsamlı içeriğine Kur'an-ı Kerim ve hadislerle ulaşmış, Müslüman toplumlarda en önemli değerler hâline gelmiştir.

- Bir şeyi nasılsa öylece bilme anlamına gelen hikmet, düşünme gücünün bir erdemidir.
- Zekâ, hatırlama, hızlı kavrama gibi özellikler hikmetin kapsamına girer.

- Şecaat/cesaret, öfke kuvvetinin dengelenmesiyle ortaya çıkar.
- Şecaat, saldırganlık ile korkaklık arasında orta yolu ifade eder.

- İffet, arzu (şehvet) kuvvetinin kontrol edilmesiyle hasıl olur.
- Adalet ise her üç gücün dengeli bir şekilde insanda bulunmasıyla elde edilir.
- Erdemli davranış, iki aşırı ucun ortasında yer alan davranıştır.

Adalet:

- Doğruluk, eşitlik, denklik, denge, gerçeğe uygun hükmetme, doğru yolu izleme, dürüstlük, tarafsızlık gibi anlamlara gelir.
- Adalet, sosyal yapıyı şekillendiren temel değerlerdendir.

- Adalet, insanların sahip oldukları hakların belirlenmesini ve bu hakların sahiplerine teslim edilmesini sağlayan temel değerdir.
- Bir karakter özelliği olarak adalet; dengeli olmak ve aşırılıktan uzaklaşıp her şeye hakkını vermek anlamlarını içerir.

- Adaletin zıddı zulümdür.
- Adalet, bir şeyi olması gereken yer koymak, zulüm ise olması gereken yere koymamaktır.
- Zulüm aynı zamanda haksızlık ve zorbalık etmek gibi anlamlara da gelir.

Adil insan:

Herkesin hakkını gözetir, hak sahibine hakkını verir.

Her durumda haklı olanın yanında yer alır. Güçlü de olsa haksıza karşı durur.

Herkese layık olduğu şekilde davranır. İşi ehline verir.

Ölçü ve tartıyı dürüstçe, dosdoğru yapar.

Kendi ve yakınları aleyhine de olsa şahitliğini adaletle yapar, gerçekleri çarpıtmaz.

Aldatmaz, kandırmaz, ihanet etmez.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor...”

(Nisâ suresi, 58. ayet.)

- “...Allah, adaletli davrananları sever.”

(Hucurât suresi, 9. ayet.)

- “Zulmedenlere meyletmeyin. Yoksa size de ateş dokunur. Sizin Allah’tan başka dostunuz yoktur. Sonra size yardım da edilmez.”

(Hûd suresi, 113. ayet.)

Hikmet:

- Bilgelik, yerindelik, isabet etmek ve uygunluk anlamlarına gelen hikmet temel değerlerden biridir.
- Hikmet kavramının, fıkıh, adalet ve ilim kavramlarıyla yakından ilgisi vardır.
- Hikmet, derin anlayış sahibi olma, dinin inceliklerini bilme anlamı bakımından fıkıh kavramıyla alakalıdır.
- Her şeyi yerli yerine koyma anlamı yönünden adalet kavramıyla; bilmek manası açısından da ilim kavramıyla ilişkilidir.

- İslam âlimlerine göre hikmet Kur'an-ı Kerim'i ve sünneti doğru anlama kabiliyeti olarak da anlaşılmıştır.
- Kur'an-ı Kerim'de nübüvvet ve peygamberlik anlamlarına gelen hikmet; gerçeği açıklayan, şüpheyi gideren kesin delil, kanıt yerine de kullanılmaktadır.

- Peygamberimiz bir hadisinde hikmet kelimesini Müslümanların işine yarayan her türlü faydalı bilgi ve söz anlamında kullanmıştır.

- Hikmet kişinin doğru davranışı bilmesini ve uygulamasını ifade eder.
- Hikmet sahibi insan düşünce ve eylemde dengeyi yakalayabilir ve aşırılıklardan uzaklaşır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “O, ümmilere, içlerinden, kendilerine ayetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara kitabı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderendir...”

(Cuma suresi, 2. ayet.)

- “(Ey Muhammed!) Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütle çağır...”

(Nahl suresi, 125.ayet.)

**Peygamberimiz buyuruyor
ki:**

- “Hikmet müminin yitiğidir.
Onu nerede bulursa alır.”

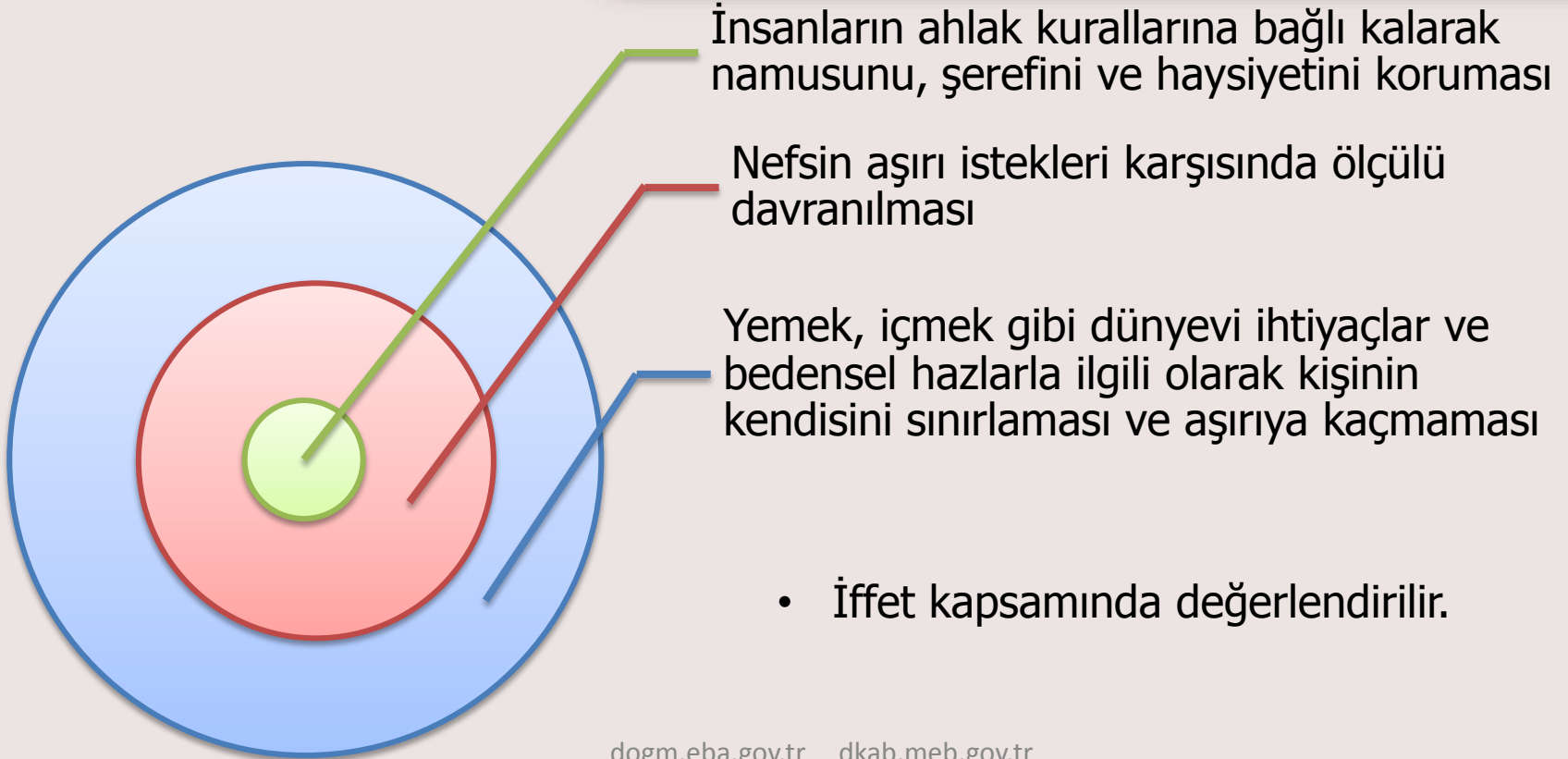
(Tirmizî, İlim, 19.)

İffet:

- Haramdan uzak durma, kötü söz ve işlerden kaçınma anlamlarına gelir.
- İslam dininin önem verdiği değerlerden biri olan iffetin çeşitli boyutları bulunmaktadır.

- İffet daha çok nikah ve aile kavramıyla birlikte değerlendirilmiştir.
- Kur'an-ı Kerim'de iffeti korumanın yollarından biri olarak evlilik kurumu gösterilmiştir.
- İffet kelimesi Kur'an-ı Kerim'de gözü ve gönlü tok olma anlamında da kullanılmıştır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar... Mü’min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar...”

(Nûr suresi, 30-31. ayetler.)

- “Evlenmeye güçleri yetmeyenler de Allah kendilerini lütfuyla zengin edinceye kadar iffetlerini korusunlar...”

(Nûr suresi, 33. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Allah'ım ! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum."

(Müslim, Zikir, 72.)

- "Kim, Allah'tan iffetli davranmayı isterse Allah da onu iffetli kılar..."

(Buhari, Rikak, 20.)

Şecaat:

- Yiğitlik, kahramanlık, cesaret gibi anlamlara gelmektedir.
- İslam dini, Müslümanların canlarını, mallarını, namuslarını, vatanlarını ve dinlerini korumak için cesur davranmalarını ister.
- Örneğin; vatan savunması söz konusu olduğunda korkmadan gerekeni yapmaya çalışmak her bireyin görevidir.

- Peygamberimiz, diğer bütün değerlerde olduğu gibi şecaat konusunda da en güzel örnektir.
- Onun tevhid mücadelesi başlı başına bir cesaret örneğidir.
- Zulmün hâkim olduğu, kötülerin güçlü olduğu bir dönemde, canı pahasına da olsa, hak olanı söyleyebilmek gerçek yiğitliktir.
- Hz. Peygamber, müşriklerle yapılan bütün savaşlarda ümmetine liderlik ederek cesaretiyle örnek olmuştur.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, ‘İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun’ dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve ‘Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!’ dediler.”

(Âl-i İmrân suresi, 173. ayet.)

- Hz. Aİşe (r.a.) Peygamberimizi anlatırken şöyle buyurmuştur:
- “Hz. Peygamber insanların en şecaatlisi, en cömerdi ve en güzeliydi.”

(Tirmizî, Cihad, 14.)

Sizce gençlerin anne babalarına karşı görevleri nelerdir?

4. Kur'an'dan Mesajlar: İsrâ Suresi 23-29. Ayetler

وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا
 أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ٢٣ وَخَفِضْ لَهُمَا
 جَنَاحَ الدَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ٢٤ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي
 نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ٢٥ وَأْتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ
 وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذِرْ تَبْدِيرًا ٢٦ إِنَّ الْمُبْدِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ
 وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ٢٧ وَإِمَّا تَعْرِضْ عَنْهُمْ ابْتَغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا
 فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ٢٨ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
 كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ٢٩

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, anne babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti.
- Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine ‘öf!’ bile deme, onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle.
- Onlara merhametle ve alçak gönüllülikle kol kanat ger.
- ‘Rabbim! Onlar nasıl küçükken beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster’ diyerek dua et.
- Kalplerinizdekini en iyi bilen rabbinizdir.

- Eğer iyi olursanız bilirsiniz ki Allah kendisine yönelenleri bağışlayıcıdır.
- Akrabaya, yoksula ve yolcuya hakkını ver.
- Gereksiz yere de saçıp savurma! Çünkü savurganlar şeytanların dostlarıdır. Şeytan da rabbine karşı çok nankördür.
- Eğer Rabbinden umduğun (beklemek durumunda olduğun) bir rahmet için onların yüzlerine bakamıyorsan, hiç olmazsa kendilerine gönül alıcı bir söz söyle.
- Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma, sonra kınanacak, kendi kendine hayıflanacak duruma düşersin!”

- Kur'an-ı Kerim'in 17. suresi olan İsrâ suresi, Mekke'de Hicretten önce nazil olmuştur.
- 23 ve 29. ayetler arasında İslam'ın insan hayatına hâkim kılmak istediği temel ilkeler yer almaktadır.
- İlk olarak Allah'tan başkasına kulluk edilmemesi emredilmekte ve İslam'ın tevhid ilkesine vurgu yapılmaktadır.

الله

- Tek olan Allah'a imanın ardından ikinci sorumluluk anne babaya iyi davranmak olarak bildirilmiştir.
- Ayette Allah'a kullukla anne babaya iyilik yan yana anılmış, böylece bu davranışın önemi vurgulanmıştır.

- Anne baba çocuklarına şefkat ve merhametle yaklaşır büyük bir fedakârlıkla onları yetiştirir. Çocukları için bütün imkânlarını seferber ederler.
- Evlatlara düşen görev de anne babalarına saygıda kusur etmemek ve yaşlılıklarında onlara kol kanat germektir.

- Allah'a iman ve anne babaya saygı her şeyden önce bir kalp ve gönül işidir.
- Öyleyse insan öncelikle kalbinde güzel duygular, niyetler geliştirmeli, iç dünyasını düzeltmelidir.
- Allah bu şekilde iç dünyasını kötülüklerden arındırıp güzelleştirenlere af ve mağfiretiyle muamele edecektir.

- Üçüncü sorumluluk akrabaya ve ihtiyaç sahiplerine iyilik etmek, hayır yapmaktır.
- İsrâ suresi 26. ayette akrabaların başta zikredilmesi bu hususta önceliğin onlara verilmesi gerektiğini gösterir.
- Ayetlerde ayrıca kişinin kazanç ve servetini sadece kendisine ayırmaması gerektiği vurgulanmaktadır.
- Müslüman kendi ihtiyaçlarını normal bir şekilde karşıladıktan sonra akrabalarının, komşularının ve diğer muhtaç insanların da onun malında hakkı olduğu bilinciyle yaşamalıdır.

- Ayetlerde bildirilen dördüncü önemli sorumluluk da cimrilikten ve israftan sakınmaktır.
- Cimrilik de savurganlık da aşırılıktır, bu sebeple İslam'a göre haramdır.
- İkisinin ortası cömertliktir.
- İslam dininde israf da cimrilik de erdemsizlik olarak nitelendirilir.
- Övülen ve erdem olarak kabul edilen ise cömertliktir.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Rabbin hoşnutluğu anne babanın hoşnutluğuna, Rabbin öfkesi de anne babanın öfkesine bağlıdır.”
- “Anne baba, kişinin cennete girmesine vesile olacak en yüce kapılardan birisidir. Bu kapıdan girme fırsatını kaybetmek ya da değerlendirmek artık senin arzuna kalmış!”
(Tirmizî, Birr, 3.)
- “Cimri ile Allah yolunda harcama yapan kimsenin farkı, üzerlerinde demirden birer zırh bulunan iki adamın hâline benzer: Cömert olan, bir hayırda bulunmaya niyet ettiğinde üzerindeki zırh öyle genişler ki (önceki dar hâlinden kalma) izler bile silinir gider. Cimri, bir hayırda bulunmak istediğinde ise (âdeta) üzerindeki zırh büzüşür, elleri köprücük kemiklerine yapışacak gibi sıkışır ve zırhın her halkası yanındaki halkayı sıkıştırır.”
(Müslim, Zekât, 77.)

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Değer nedir?
2. Değerlerin oluşumunda dinin nasıl bir etkisi vardır?
3. Değerlerin oluşumunda örf ve âdetlerin nasıl bir etkisi vardır?
4. Değerler gençlerin kişilik gelişimini nasıl etkiler?
5. Temel değerler nelerdir?

Cevaplayalım

1. "Kültür; dil, tarih, gelenek, ahlak ve edebiyat gibi öğeleri barındırır. Din de bir toplumun kültürünün oluşmasına etki eden öğelerin başında gelir. Din bir toplumun kabullerini, alışkanlıklarını, ahlakını ve değerlerini belirlemede en önemli unsurdur. Bir dinin içerdiği emirler, yasaklar ve ahlaki ilkeler toplumun değer yargılarını belirler."

Paragraftan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Değerlerin oluşumu dinden bağımsızdır.
- B) Bir toplumun kültürü ve değerleri dinî unsurlar taşımamalıdır.
- C) Dinlerin emir ve yasakları değerlerin oluşumunu olumsuz etkiler.
- D) Bir toplumda değerlerin oluşumunda din, etkili unsurlardan biridir.
- E) Bir toplumun kültürü, değerler, ahlak ve gelenekler gibi öğeleri içermez.

2. Aşağıdakilerden hangisi değerlerin oluşumuna etki eden örf ve âdetlere örnek olarak gösterilemez?

- A) Ad koyma
- B) Evlilik töreni
- C) Namaz kılmak
- D) Bayram ziyareti
- E) Taziyede bulunmak

3. Aşağıdakilerden hangisi temel değerlerden biri değildir?

- A) Adalet
- B) Şecaat
- C) Mizaç
- D) İffet
- E) Hikmet

4. Kişiliğin bir parçası olan karakter, bireyin sosyal normlara uyumunu ifade ettiğinden, bir toplumda mevcut olan değerler kişilik gelişimini etkilemektedir. Bir toplumun sahip olduğu değerlerin çeşitli kaynakları vardır. Hukuk, ahlak ve din bunlardan bazılarıdır.

Paragraftan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Karakter kişiliğin önemli bir parçasıdır.
- B) Kişilik gelişiminde değerler etkili değildir.
- C) Toplumdaki değerler kişilik gelişimini etkiler.
- D) Karakter bireyin sosyal normlara uyumunu ifade eder.
- E) Toplumların sahip oldukları değerlerin kaynakları vardır.

5. Adalet, insanların sahip oldukları hakların belirlenmesini ve bu hakların sahiplerine teslim edilmesini sağlayan temel değerdir. Bu değere sahip olan kimse herkesin hakkını gözetir. Her durumda haklı olanın yanında yer alır. Güçlü de olsa haksıza karşı durur. Herkese layık olduğu şekilde davranır.

Paragrafta vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hak sahibi hakkını almalıdır.
- B) Adil kişi başkalarının hakkını verir.
- C) Adalet toplumun en önemli değeridir.
- D) Toplumdaki haksızlıklar ortadan kaldırılmalıdır.
- E) Haksızlık, güçlünün yanında durulunca ortadan kalkar.

Hazırlayanlar

Furkan ÖZÜDOĞRU, Hatice Büşra PAKSOY, Kübra UZUN

Redaksiyon

Suna AKKURT

Tasarım ve Düzenleme

Öznur ÖZDEMİR